

ข้อพิจารณา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๕๙
มาตรา ๑๙๘ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง
เรื่องการกำหนดให้จำเลยแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา
(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙)

“มาตรา ๑๙๘ การยื่นอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง

ให้เป็นหน้าที่ศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์ว่าควรจะรับส่งขึ้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือไม่ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับให้จดเหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลนั้นโดยชัดเจน

ในกรณีที่ตามคำพิพากษาจำเลยต้องรับโทษจำคุกหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นและจำเลยไม่ได้ถูกคุมขัง จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ทั้งนี้ ประธานศาลฎีกาอาจออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงตนของจำเลยก็ได้ ข้อบังคับนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ความในวรรคสามมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่จำเลยได้รับการรอกการลงโทษจำคุก หรือรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาครบถ้วนแล้ว”

“มาตรา ๒๑๖ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๑๗ ถึง ๒๒๑ คู่ความมีอำนาจฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่ฎีกาฟัง

ฎีกานั้น ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้น และให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๙๘ มาตรา ๒๐๐ และมาตรา ๒๐๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) คือ โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดให้จำเลยต้องมาแสดงตนต่อศาลเมื่อประสงค์จะอุทธรณ์หรือฎีกา ส่งผลให้ศาลไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าจำเลยยังมีตัวตนอยู่หรือไม่ และเป็นโอกาสให้จำเลยที่อยู่ระหว่างการหลบหนียังคงสามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้สมควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกากรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกา โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

๑. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) มีผลใช้บังคับกับการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาคดีอาญาทุกกรณี ที่ยื่นตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป (ยกเว้นคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ.

๒๕๕๙ และคดีค้ำมนุษย์ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙) แม้จะเป็นคดีที่ฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับก็ตาม ส่วนบรรดาคดีที่จำเลยยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ก่อนวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ให้บังคับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๒๑๖ ก่อนมีการแก้ไข

๒. จำเลยที่อยู่ภายใต้บังคับต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา มาตรา ๑๙๘ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง หมายความว่าถึงจำเลยซึ่งศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือประหารชีวิต และได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา รวมถึงจำเลยที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือประหารชีวิตแต่อยู่ระหว่างหลบหนี

จำเลยซึ่งถูกคุมขังอยู่ไม่ว่าโดยศาลหรือองค์กรใด แม้ต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือประหารชีวิต สามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาโดยไม่ต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล (นิยามคำว่า “คุมขัง” ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๒))

จำเลยที่อยู่ภายใต้บังคับต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ในกรณีอื่นๆ เช่น จำเลยยื่นอุทธรณ์ผ่านพัศดีเรือนจำในขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ แต่ต่อมาจำเลยหลบหนีออกจากเรือนจำ พุศดีส่งอุทธรณ์ของจำเลยมาถึงศาลโดยปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้หลบหนีออกจากเรือนจำไปแล้ว เช่นนี้ ต้องถือว่าจำเลยไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ จำเลยจึงต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลหากประสงค์จะยื่นอุทธรณ์ (เมื่อจำเลยหลบหนีจากที่คุมขัง เห็นได้ว่าจำเลยต้องไม่มาแสดงตัวต่อเจ้าพนักงานศาลอยู่แล้ว ศาลจึงสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยได้ทันที)

๓. จำเลยซึ่งไม่อยู่ในบังคับต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ตามความในมาตรา ๑๙๘ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ได้แก่ จำเลยที่ศาลพิพากษาให้การกำหนดโทษหรือลงโทษอย่างอื่น เช่น กักขังหรือปรับโดยไม่มีโทษจำคุกหรือโทษสถานหนักกว่าร่วมด้วย จำเลยที่ศาลรอกการลงโทษจำคุก หรือจำเลยที่รับโทษจำคุกตามคำพิพากษารบถ้วนแล้ว

จำเลยซึ่งไม่อยู่ภายใต้บังคับต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานในกรณีอื่นๆ เช่น ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยแต่เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง หรือศาลพิพากษาปรับแต่เปลี่ยนเป็นกักขังแทนค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ และ มาตรา ๒๙ ตามลำดับ หรือกรณีศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเด็กและเยาวชน แต่ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปควบคุมตัวเพื่อฝึกอบรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔๒ (๑) ไม่ใช่กรณีที่จำเลยต้องรับโทษจำคุกหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง หรือกรณีจำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังยื่นอุทธรณ์หรือขออนุญาตฎีกาเฉพาะคดีส่วนแบ่ง ไม่ได้อุทธรณ์ในส่วนคดีอาญา จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับที่จำเลยต้องแสดงตัวต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา รวมทั้งกรณีที่จำเลยยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาและแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลไปแล้ว แต่ศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์หรือฎีกาของจำเลยพบว่า มีข้อบกพร่อง จึง

ให้จำเลยจัดทำอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับใหม่มายื่นต่อศาล เมื่อจำเลยยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาฉบับใหม่เข้ามาตาม คำสั่งศาล จึงไม่ต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในครั้งหลังนี้อีก

๔. เหตุผลของการให้จำเลยมาแสดงตนต่อศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาเป็นไปเพื่อ ประกันการมีตัวของจำเลยในการบังคับโทษต่อไป หลักการแสดงตนจึงเป็นหลักการเช่นเดียวกับการปล่อย ชั่วคราวซึ่งจำเลยต้องยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ศาลซึ่งพิจารณาพิพากษาคดี ดังนั้น จำเลยจึงต้องแสดง ตนที่ศาลชั้นต้นที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นกัน และวิธีปฏิบัติในการแสดงตนย่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและ ไม่แตกต่างกันไปจากการแสดงตนในกรณีปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ จำเลยต้องมาแสดงตนที่ศาลชั้นต้นที่ พิจารณาพิพากษาคดี หากไม่มาโดยปกติต้องถือว่าจำเลยหลบหนีและออกหมายจับ อย่างไรก็ตาม หาก จำเลยอ้างเหตุว่าไม่สามารถมาแสดงตนที่ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีได้ เช่น จำเลยป่วยเจ็บพักรักษาตัวอยู่ที่ โรงพยาบาลจนไม่สามารถมาศาลได้ หากศาลไต่สวนแล้วเชื่อว่าจำเลยไม่สามารถมาแสดงตนที่ศาลได้จริง ศาลอาจขยายระยะเวลาแสดงตนออกไปและรอการสั่งอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ก่อน หรือหากเห็นว่าจำเลยไม่อาจ มาศาลได้อย่างแน่นอน ศาลอาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลไปตรวจสอบและทำรายงานเสนอต่อศาลเพื่อให้ จำเลยแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล ณ สถานที่ที่จำเลยรักษาตัวอยู่ก็ได้

๕. กรณีจำเลยซึ่งได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวอ้างว่าอยู่ระหว่างรักษาตัวต่างประเทศ ไม่สามารถเดินทางมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ควรพิจารณาสั่งในทำนอง เดียวกับการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติในระหว่างปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ หากศาลมีคำสั่ง ห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลให้เดินทางออกนอก ราชอาณาจักรแล้วไม่กลับมารายงานตัวต่อศาลตามกำหนดนัด ต้องถือว่าจำเลยมีพฤติการณ์หลบหนีและ ออกหมายจับ ส่วนอุทธรณ์หรือฎีกาที่ยื่นไว้ต้องถือว่าไม่มีการแสดงตน แต่หากศาลไม่มีคำสั่งห้ามจำเลย เดินทางออกนอกราชอาณาจักร ศาลอาจกำหนดระยะเวลาให้จำเลยมารายงานตัวเสียก่อน หากจำเลยไม่มา รายงานตัวตามเวลาที่ศาลกำหนดจึงจะถือว่าจำเลยมีพฤติการณ์หลบหนีและออกหมายจับจำเลย และถือว่า ไม่มีการแสดงตนในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาเช่นกัน

๖. ในกรณีที่จำเลยจะขอแสดงตนที่ศาลอื่นต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ หากศาลกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยไปรายงานตัวต่อศาล การที่จำเลยจะไปรายงานตัวที่ศาลอื่น จำเลยต้องขออนุญาตศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีเป็นการล่วงหน้าซึ่งต้องอ้างเหตุผลที่สมควรด้วย เมื่อศาล สั่งอนุญาตจึงจะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ หากศาลไม่มีคำสั่งอนุญาตไว้ก่อน จำเลยจะไปแสดงตนที่ศาล ชั้นต้นอื่นโดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๐ ประกอบประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ต้องเป็นกรณีมีเหตุสุดวิสัยเท่านั้น และศาลชั้นต้นนั้นควรส่งคำร้องให้ศาล ที่พิจารณาพิพากษาคดีเป็นผู้สั่ง

๗. ในอนาคตอาจมีการร้องขอแสดงตนที่ศาลอื่น หรือสถานที่แห่งอื่นโดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ซึ่งสถานะทางกฎหมายขณะนี้ออมรับให้ทำได้เฉพาะการสืบพยาน หรือการสอบถามผู้ต้องหาหรือการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายซึ่งผู้ต้องหา ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖ หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายซึ่งผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังไม่มีกฎหมายให้นำมาใช้กับการแสดงตนของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เนื่องจากเหตุผลว่าขัดกับวัตถุประสงค์ที่ให้แสดงตนเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีไปพ้นจากอำนาจศาลได้โดยง่าย การจะนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการแสดงตนในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาควรที่จะต้องศึกษาให้รอบคอบก่อนเพื่อมิให้ขัดกับหลักการของกฎหมาย

๘. บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ วรรคสาม วรรคสี่ และมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ที่แก้ไขไม่ได้กำหนดรายละเอียดวิธีการแสดงตนของจำเลยว่าต้องกระทำอย่างไร ทางปฏิบัติเมื่อจำเลยไปแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล เจ้าพนักงานศาลจะตรวจสอบเพื่อยืนยันว่าเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวหรือไม่ โดยตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนจำเลย ตรวจสอบภาพถ่ายจำเลยในสำนวน หรือตรวจลายมือชื่อจำเลย ทำนองเดียวกับการตรวจสอบเพื่อยืนยันตัวจำเลยก่อนอ่านคำพิพากษา เมื่อเจ้าพนักงานศาลตรวจสอบรายละเอียดต่างๆ ครบถ้วนแล้วจะทำรายงานเสนอศาลเพื่อพิจารณาสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาจำเลยต่อไป เมื่อจำเลยแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลขณะยื่นอุทธรณ์ถือว่าปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ไม่จำเป็นต้องรออนุญาตจากศาลมีคำสั่งรับอุทธรณ์หรือฎีกาแต่อย่างใด

๙. หลักเกณฑ์การยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาประการอื่นๆ ยังคงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ถึงมาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๑๖ ถึงมาตรา ๒๒๔ อยู่เช่นเดิม โดยจำเลยต้องยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง ดังนั้น กรณีที่จำเลยต้องรับโทษจำคุกหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นและจำเลยไม่ได้ถูกคุมขัง หากประสงค์จะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา จำเลยต้องยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาและแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลภายในเวลา ๑ เดือน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟัง ทางปฏิบัติอาจแบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

(๑) กรณีทนายจำเลยยื่นอุทธรณ์ในวันครบกำหนดอุทธรณ์ โดยจำเลยไม่ได้มาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล เช่นนี้ ควรสั่งในอุทธรณ์ของจำเลยว่า “รอไว้สั่งเมื่อผู้ประกันนำจำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลแล้ว” เมื่อผู้ประกันนำตัวจำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลและเจ้าพนักงานศาลจัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอศาลว่าจำเลยมาแสดงตนตามกฎหมายแล้ว ศาลอาจพิจารณาสั่งในรายงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวว่า “สั่งในอุทธรณ์ของจำเลย” และสั่งในอุทธรณ์ของจำเลยว่า “จำเลยยื่นอุทธรณ์ภายในเวลาที่กำหนดและแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลแล้ว รับเป็นอุทธรณ์ของจำเลย สำเนาให้โจทก์แก่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหมาย...”

(๒) กรณีที่ทนายจำเลยยื่นอุทธรณ์ก่อนวันครบกำหนดอุทธรณ์ ซึ่งสามารถกระทำได้ แต่ยอมอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ที่จำเลยต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์เช่นกัน หากจำเลยไม่ได้มาศาลในวันดังกล่าว ศาลควรให้ทนายจำเลยยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาแสดงตน โดยอ้างเหตุจำเป็นที่ต้องขอขยายระยะเวลาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล หากศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลาแสดงตน ศาลพึงอนุญาตให้ขยายระยะเวลาจนถึงวันครบกำหนดที่ผู้ประกันส่งตัวจำเลย โดยอาจสั่งในคำร้องขอขยายระยะเวลาแสดงตนว่า “อนุญาตให้ขยายระยะเวลาให้จำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลจนถึงวันที่ (วันครบกำหนดที่ผู้ประกันส่งตัวจำเลยตามสัญญาประกัน)” และสั่งในอุทธรณ์ของจำเลยว่า “รอไว้สั่งเมื่อจำเลยแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลแล้ว” เมื่อจำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล ให้พิจารณาสั่งในรายงานเจ้าพนักงานศาลว่า “สั่งในอุทธรณ์ของจำเลย” และสั่งในอุทธรณ์ของจำเลยต่อไปว่า “จำเลยยื่นอุทธรณ์ภายในเวลาที่กำหนดและแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลแล้ว รับเป็นอุทธรณ์ของจำเลย สำเนาให้โจทก์แก้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหมาย...”

หากผู้ประกันไม่นำตัวจำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลจนพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ หรือหากครบกำหนดระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลาแสดงตน แล้วจำเลยไม่มาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล ให้เจ้าพนักงานศาลทำรายงานเสนอว่าผู้ประกันไม่นำตัวจำเลยมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลตามกำหนดนัด ให้ศาลสั่งในอุทธรณ์ของจำเลยว่า “จำเลยยื่นอุทธรณ์โดยไม่ได้แสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล จึงมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลย ครบกำหนดรายงานตัวตามสัญญาประกันแล้วจำเลยไม่มาศาล กรณีมีพฤติการณ์หลบหนี ให้ออกหมายจับจำเลย ผู้ประกันไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลตามนัด ถือว่าผิดสัญญาประกัน ให้ปรับผู้ประกันเต็มตามสัญญาประกัน หมายแจ้งให้ผู้ประกันชำระค่าปรับต่อศาลภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหมาย เป็นหมายศาล ไม่มีผู้รับโดยชอบให้ปิด”

ทั้งนี้ กำหนดอายุอุทธรณ์ ๑ เดือน ตามมาตรา ๑๙๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง เป็นระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือขยายระยะเวลาฎีกา รวมถึงขยายระยะเวลาแสดงตนออกไปอีกก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕

๑๐. การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาครั้งนี้มีผลกับการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาที่ยื่นต่อศาลตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป ในระยะเริ่มแรกจำเลยอาจไม่ทราบหลักเกณฑ์ตามกฎหมายใหม่และมอบหมายให้ทนายความหรือผู้รับมอบอำนาจมายื่นอุทธรณ์หรือฎีกาโดยตนเอง ไม่ได้มาศาล ดังนั้น ในขั้นตอนการตรวจอุทธรณ์หรือฎีกา ศาลควรให้เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลชั้นต้นแจ้งผู้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาทราบถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายใหม่แล้วทำรายงานเจ้าหน้าที่ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของจำเลยเสนอต่อศาล หรือจำเลยอาจยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาแสดงตนออกไป โดยให้ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าวเสนอไปพร้อมด้วยเพื่อศาลจะได้พิจารณาว่ามีเหตุสมควรอนุญาตให้ขยายระยะเวลาให้จำเลยแสดงตนหรือไม่ (หนังสือเวียนสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย ๐๑๖/ว ๘๒๙ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙)

๑๑. กรณีที่จำเลยไม่แสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้เป็นอำนาจของศาลชั้นต้นในการสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือไม่รับฎีกานั้นไว้พิจารณา โดยให้ศาลชั้นต้นเหตุผลไว้ในคำสั่งของศาลให้ชัดเจน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๘ วรรคสอง ตอนท้าย และมาตรา ๒๒๓ ซึ่งจำเลยอาจยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาต่อไปตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ และมาตรา ๒๒๔ (ซึ่งแตกต่างไปจากการสั่งไม่รับอุทธรณ์เพราะเหตุไม่แสดงตน ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีความมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๙ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๐ ที่บัญญัติในทำนองเดียวกันว่า ในกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์ จำเลยจะยื่นอุทธรณ์ได้ต่อเมื่อแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีความมนุษย์หรือศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ดังนั้น หากจำเลยในคดีความมนุษย์ หรือจำเลยในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบไม่แสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นไม่มีอำนาจสั่งไม่รับอุทธรณ์แต่ต้องส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์เพื่อให้มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ต่อไป)

คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์หรือไม่รับฎีกาข้างต้นเป็นการที่ศาลชั้นต้นปฏิบัติตามมาตรา ๑๙๘ มาตรา ๒๑๖ และมาตรา ๒๒๓ ซึ่งกฎหมายให้อำนาจศาลชั้นต้นทำการแทนศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หาใช่คำสั่งเกี่ยวกับการดำเนินการกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นนั้นเอง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๗/๒๕๕๕) ดังนั้น การยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือไม่รับฎีกาตามมาตรา ๑๙๘ ทวิ หรือมาตรา ๒๒๔ จำเลยจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับที่ต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือไม่รับฎีกา แตกต่างไปจากการอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาแสดงตน เนื่องจากคำสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาเช่นว่านี้ถือเป็นคำสั่งของศาลชั้นต้นนั้นๆ เอง จำเลยจะอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาแสดงตนดังกล่าวได้ต่อเมื่อมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์